

Asia: VN/572/2020

Tupakkalain muutos

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät / Definitioner

Hallitusohjelman kirjaus ”vähennetään riippuvuuksia ja jatketaan määrätietoista työtä tupakoinnin vähentämiseksi” toteutuu tupakkalaissa ja myös tässä lakiesityksessä vain niiltä osin kuin toiminta kohdistuu tupakoinnin aloittamisen ehkäisyyn. Tupakoinnin lopettamisen tukea ei tässäkään esityksessä lain muuttamisesta käsitellä, eikä viitata muuhun lainsäädäntöön, joka velvoittaisi toiminnan järjestämiseen.

11 § Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet / Förbjudna tillsatser och egenskaper

Duodecim kannattaa makuaineiden kiellon laajennusta sinänsä, mutta esitämme, että kaikki makuaineet kiellettäisiin kaikista tupakkalain kattamista tuotteista. Lisäksi esitämme, että kiellettyjä lisäaineita ovat kaikki makuaineet, ei pelkästään ”tunnusomaista makua” aikaansaavat yhdisteet.

Lain 1 momentin 6 kohdan kiellon nikotiinin imeytymistä edistävästä aineista tulee kattaa kaikki nikotiinia sisältävät tuotteet, riippumatta käyttötavasta. Siten myös lämmitettävät ja suussa käytettävät tupakka- ja muut tuotteet on saatettava tämän kiellon piiriin.

26 § Ennakoilmoitus sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Förhandsanmälan om elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och nikotinfria vätskor för förångning

Kannatamme esitystä.

27 § Markkinatutkimukset ja myyntimäärät sähkösavukkeista, nikotiininesteistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Marknadsundersökningar och försäljningsvolymier för elektroniska cigaretter, nikotinvätskor och nikotinfria vätskor för förångning

Kannatamme esitystä.

32 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

Kannatamme esitystä.

Duodecimin mielestä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annettavien, merkintöjen tekstejä ja kuvia koskevien tarkempien säännöksiä tulisi entistä painokkaammin korostaa kaikkien tupakkatuotteiden aiheuttamaa riippuvuutta ja nikotiinin haitallisuutta myös kaikkien sukupuolten hedelmällisyydelle ja kehittyvälle sikiölle. Myös tupakkatuotteiden jätteiden haitallisuutta ympäristölle ja eläimille on syytä korostaa.

35 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

Duodecim kannattaa esitystä merkittömän pakkauksen käyttöönottamisesta. Sillä on useiden tutkimusten mukaan vaikutusta tupakoinnin aloittamisen kiinnostavuuteen. Se poistaa mahdollisuuden käyttää merkkikohtaisia elementtejä piiloviestintään.

35 a § Savukkeen ulkoasu / Cigaretters utformning

Kannatamme esitystä.

36 § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Kannatamme esityksiä.

36 a § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Kannatamme esityksiä.

36 b § Täyttösäiliön ja nikotiininesteen ulkoasu / Utformningen av påfyllningsbehållare och nikotinvätskans utseende

Kannatamme esityksiä.

42 a § Talouden toimijan tunnuksen tekeminen toimimattomaksi / Avaktivering av identifieringskoden för ekonomiska aktörer

Kannatamme esityksiä.

52 a § Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto / Förbud mot försäljning av produkter avsedda för smaksättning av tobaksprodukter

Kannatamme esitystä. Esitämme kuitenkin, että ao. pykälän sanamuotoa muutetaan: Kuluttajalle ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa tuotetta, jonka tarkoituksena on tai jolla voidaan muuttaa tupakkatuotteen makua.

54 § Omavalvontasuunnitelma / Plan för egenkontroll

Kannatamme esitystä.

58 § Etämyynnin kielto / Förbud mot distansförsäljning

Kannatamme esitystä.

60 § Tukkumyynnin rajoitukset / Begränsningar i partihandel

Kannatamme esitystä.

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita / Förbud mot införsel med hjälp av ett medel för distanskommunikation

Kannatamme esitystä.

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat / Kvantitativa begränsningar för resandeförsel

Duodecim kannattaa esitystä vesipiipputupakan ja kuumennettavien tupakkatuotteiden osalta. Muutoin matkustajatuonnin rajoista pitää säätää Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittäminen - työryhmän (STM 2018) ehdotusten ja EU:n direktiivin 2007/74 artikla 8:ssa mainittujen määrien mukaisesti:

1. Verovapaasti EU:n ulkopuolelta maahan tuotavien savukkeiden määrä rajoitetaan

200 savukkeesta 40 savukkeeseen, sikarit 50:stä 10 kappaleeseen, pikkusikarit 100:sta 20 kappaleeseen sekä piippu- ja savuketupakan tuonti 250 grammasta 50 grammaan.

2. Nuuskan, purutupakan ja nenänuuskan matkustajatuonnin raja lasketaan 1000 grammasta 100 grammaan vuorokaudessa.

Ruotsi on Suomen toistuvista vastalauseista huolimatta osoittanut täydellistä piittaamattomuutta täyttää EU:n liittymissopimuksessaan antamaansa lupausta estää kaikin keinoin nuuskan markkinoille saattaminen muissa EU-maissa. Nykyinen nuuskan maahantuontimäärä vie pohjaa sekä em. Suomen vaatimuksilta että ennen kaikkea kansalliselta nuuskan myyntikielloilta.

On ilmeistä, että nuuskan markkinointia kohdistetaan tarkoituksellisesti suomalaisiin nuoriin. Nuuskan valmistuksessa sallittavat maut tekevät käytön aloittamisen helpommaksi ja tuotteiden jopa hyvin korkeat nikotiinipitoisuudet saavat aikaan voimakkaan riippuvuuden.

70 § Hintahyvityksen kieltö / Förbud mot prisgottgörelse

Kannatamme esitystä.

71 § Esilläpitokielto / Förbud mot framläggande

Kannatamme esitystä niin muutettuna, että 71 § 2 momentissa mainitun myyntipaikan tulee olla sijainniltaan ja rakenteeltaan pysyvä liike. Täten esimerkiksi nuorisotapahtumaan pystytettävä telta ei voi olla laissa tarkoitettu myyntipaikka.

74 § Yleiset tupakointikiellot / Allmänna rökförbud

Kannatamme esitystä.

78 § Asuntoyhteisön tupakointikiellot / Rökförbud i bostadssammanslutningar

Kannatamme esitystä siltä osin kuin se koskee asuntoyhteisön mahdollisuutta kieltää tupakointi kaikissa hallitsemisissaan ulkotiloissa.

Duodecimin mielestä 79 § tulee muuttaa niin, että asuntoyhteisöllä tulee myös olla oikeus kieltää yhtiökokouksen enemmistö päätöksellä tupakointi asukkaiden hallinnassa olevilla parvekkeilla. Mikäli asuntoyhteisön asukkaille aiheutuu haittaa sisätiloissa tupakoinnista, tulee yhtiökokouksella olla oikeus kieltää tupakointi myös asukkaiden hallinnassa olevissa sisätiloissa.

Perustuslain 2. luvun 20 §:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Nykyinen käytäntö, jossa tupakointikieltoa haetaan kunnalta, on osoittautunut toimimattomaksi, eikä ole pystynyt suojaamaan erityisen haavoittuvassa asemassa olevia asukkaita, kuten vanhuksia ja pitkäaikaissairaita, tupakansavun terveyshaitoilta.

On huomattava, että tupakansavu on luokiteltu syöpävaaralliseksi altisteeksi (KATA, IARC), jolle altistumista tulisi kaikin tavoin estää.

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut / Avgifter för behandling av ansökningar och anmälningar

Kannatamme esitystä.

91 § Tupakkalain valvontamaksut / Avgifter för övervakningen enligt tobakslagen

Kannatamme esitystä.

92 a § Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till den avgiftsskyldiges fördel

Kannatamme esitystä.

92 b § Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till avgiftsmottagarens fördel

Kannatamme esitystä.

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen / Registrering och offentliggörande av uppgifter om produkttillsyn

Kannatamme esitystä.

96 § Kunnan kiellot ja määräykset / Förbud och föreskrifter som meddelas av kommunen

Kannatamme esitystä.

106 § Muutoksenhaku Valviran ja kunnan päätöksiin / Sökande av ändring i beslut av Valvira och kommunen

Kannatamme esitystä.

107 § Muutoksenhaku markkinaoikeudellisiin asioihin / Sökande av ändring i marknadsrättsliga ärenden

Kannatamme esitystä

117 § Myyntipäällykset / Ytterförpackningar

Kannatamme esitystä

Voimaantulo / Ikraftträdande

Kannatamme esitystä

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Duodecim esittää, että 53 § muutetaan niin, että tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeita ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 20-vuotiaalle. Myös tuotteiden maahantuonti- ja hallussapitokieltoa koskeva ikäraja nostetaan 20 vuoteen. Tälle on sekä lääketieteelliset että psykososiaaliset perustelut ja kansainvälisiä esimerkkejä mm. useista Yhdysvaltojen osavaltioista ja Singaporesta.

Esitämme, että perustetaan julkisoikeudellinen, potilasvakuutukseen verrattava vakuutusjärjestelmä, josta korvataan tuleville hyvinvointialueille tupakkatuotteiden käytöstä aiheutuvien sairauksien hoito, kun nikotiiniriippuvuus on todettu yleisesti hyväksytyillä testeillä. Vakuutuksesta korvataan kunnille ja hyvinvointialueille myös tupakkatuotteiden käytön vieroituksesta aiheutuvat kustannukset. Vakuutusjärjestelmä rahoitetaan tupakkatuotteiden valmistajilta tai heidän edustajiltaan ja maahantuojilta perittävillä vakuutusmaksuilla.

Kemiallisten aineiden terveysvaaran arviointineuvosto (KATA) totesi vuonna 2000 julkaistussa tieteellisessä perustelukatsauksessaan ympäristön tupakansavun syöpävaaralliseksi. Tämä kirjattiin myös tupakkalakiin (13.8.1976/693). Tupakkalain 11a § ympäristön tupakansavun syöpävaarallisuudesta perusteella työperäiseltä altistumiselta suojaamiseksi tuli noudattaa työturvallisuuslainsäädäntöä. Myöhemmin kyseinen pykälä poistettiin tupakkalaista, vaikka WHO:n Kansainvälinen syöväntutkimuslaitos (IARC) on vahvistanut KATA:n johtopäätöksen.

Lisäksi tieteellinen näyttö siitä, että raskauden ja synnytyksen aikainen tupakansavu-altistus on yhteydestä lapsuuden leukemia-, lymfooma- ja pahanlaatuisten aivokasvainten riskiin, kasvaa koko ajan. Havainnot koskevat sekä äidin aktiivista tupakointia raskauden aikana että passiivista altistumista tupakansavulle. Varhainen tupakansavu-altistus voi lisätä syöpäriskiä myös myöhemmällä iällä.

Duodecim esittää, että tupakkalakiin palautetaan pykälä ympäristön tupakansavun syöpävaarallisuudesta. Tällä voidaan vahvasti perustella kaikkia pyrkimyksiä savuttomiin ympäristöihin ja erityisesti asuntoyhteisöjen savuttomuutta.

Rautalahti Matti
Suomalainen lääkäriseura Duodecim ry